

Status	Datum vergadering Gedeputeerde Staten	Eindtermijn
Openbaar	4 november 2025	N.v.t.

Onderwerp

Startbeslissing Verkenning Ruimtegebrek Rotterdamse Haven en Impuls Leefomgeving

Advies

1. In te stemmen met de Startnotitie voor de Verkenning “Ruimtegebrek Rotterdamse Haven en Impuls Leefomgeving” (RILO).
2. Te bepalen dat de provinciale inzet voor het uitvoeren van deze verkenning maximaal € 2 miljoen bedraagt voor de 1^e fase (2026-2027).
3. Vast te stellen de publiekssamenvatting over de Startbeslissing Verkenning “Ruimtegebrek Rotterdamse Haven en Impuls Leefomgeving”.

Besluit GS

Vastgesteld met een machtiging voor de portefeuillehouder:

- Om in het GS-voorstel op te nemen dat GS uit zullen dragen dat met deze bijdrage aan de verkenning Zuid-Holland meewerkt aan een onderzoek waar ook ontwikkelingen in staan waar Zuid-Holland niet helemaal achter staat, maar dat we dit doen omdat het Rijk dit nodig heeft.

Bijlagen

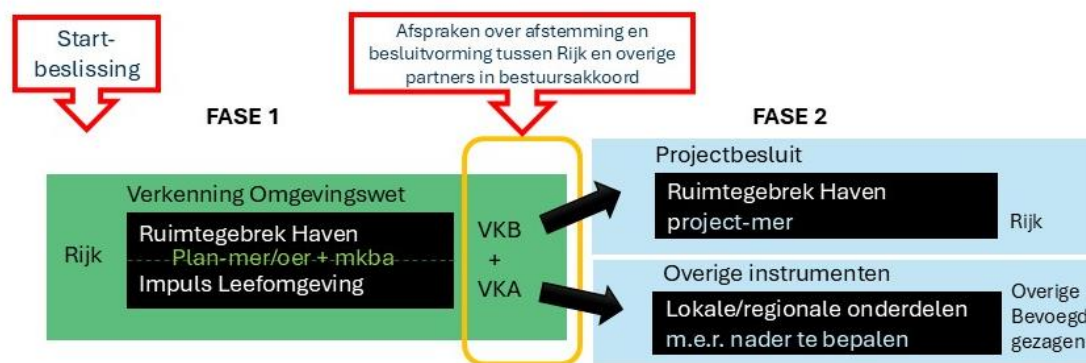
1. Startdocument-RILO-verkenning-NOVEX-Haven-definitief

1 Toelichting voor het College

De opgave van de transitie van de Rotterdamse haven is urgent. Schaarse ruimte is een van de grote uitdagingen. De ombouwopgave en mogelijke uitbreiding van de Rotterdamse haven vraagt om snel starten met formele procedures, zorgvuldig onderzoek en onderbouwing van toekomstige keuzes. Daarom wordt nu formeel een verkenning gestart. Met verkenningen als deze om met gebiedspartners grote investeringen in de regio voor te bereiden is ervaring. We bouwen voort op de ervaringen met grootschalige verkenningen, zoals naar Oostflank Rotterdam (waaruit het project voor de nieuwe Stadsbrug voortkomt) en de jarenlange voorbereidingen voor de aanleg van de Tweede Maasvlakte. In het kader van NOVEX Rotterdamse haven is de procedureel noodzakelijke, eerstvolgende stap een formele verkenning onder de omgevingswet, uitgevoerd aan de hand van de MIRT-spelregels. Daarvoor ligt in het BO MIRT op 5 november 2025 een startbeslissing voor.

Met dit GS-besluit over het startdocument wordt de provinciale inzet op dit punt voor het BO MIRT geborgd. De startbeslissing wordt in het BO MIRT genomen op basis van het bijgaande startdocument. Voorbereiding in het college van het BO MIRT kent een eigen, separaat proces.

Binnen het Programma NOVEX Rotterdamse haven is in aanloop naar het BO MIRT door de gebiedspartners (Rijk, provincie Zuid-Holland, gemeente Rotterdam, Havenbedrijf Rotterdam N.V.) het Startdocument voorbereid voor de “Verkenning Ruimtegebrek Rotterdamse haven en Impuls Leefomgeving”. Deze verkenning vormt in de periode 2026-2027 Fase 1 van een, naar verwachting, vierjarig traject (zie figuur 1). Concreet gaat het om het starten van onderzoek naar nut, noodzaak en impact op de omgeving van verschillende oplossingen voor ruimtegebrek in de Rotterdamse haven en voor de versterking van de leefomgeving.

Figuur 1. Relatie bestuurlijke afspraken en omgevingswetprocedure

Provinciale Staten hebben in juli 2025 Motie 1701 aangenomen met de titel “Maak vaart met een duurzame haven” waarin GS worden opgeroepen om barrières weg te nemen die de verduurzaming van de haven in de weg staan. Eén van de obstakels voor de verduurzaming van de haven is het ruimtegebrek. De benodigde fysieke investeringen om dit ruimtelijk op te lossen, zoals een mogelijke zeewaartse uitbreiding van de Rotterdamse haven, gaan de provinciale draagkracht ver te boven. In Programma NOVEX Rotterdamse haven heeft de provincie met de gebiedspartners Havenbedrijf Rotterdam, het Rijk en gemeente Rotterdam draagvlak gevonden om op termijn investeringen te doen, en mee te betalen aan het benodigde onderzoek daarvoor. Mede daarom is een provinciale

bijdrage in de Verkenning passend en noodzakelijk: om proces en besluitvorming richting fysieke investeringen te blijven versnellen.

In de Verkenning zullen ook oplossingsrichtingen voor ruimtegebrek in de Rotterdamse haven worden onderzocht waar de Provincie Zuid-Holland niet achter staat: m.n. de optie van een landwaartse uitbreiding van de Rotterdamse haven. Onderzoek naar deze optie is voor het Rijk nodig om zicht te krijgen op de optie van een eventuele zeewaartse uitbreiding van de Rotterdamse haven. De inzet van de provincie Zuid-Holland is uit te blijven dragen dat Provincie Zuid-Holland niet achter een landwaartse uitbreiding van de Rotterdamse haven staat.

Met een besluit in het BO MIRT op 5 november 2025 is de voorbereidingsfase om te komen tot een Startbeslissing fundamenteel sneller doorlopen dan gebruikelijk, met een tijdswinst van ca. 6-12 maanden. De urgentie van de opgave vraagt om tempo en daar is bestuurlijk met de NOVEX-partners ook stevig op ingezet. Dit betekent dat een aantal zaken in de komende maanden nog uitgewerkt wordt, o.a. in een Bestuursakkoord tussen de initiatiefnemers en een procesconvenant met belanghebbende organisaties.

Hieronder gaan we in op enkele aandachtspunten voor Gedeputeerde Staten bij de Startbeslissing, het bijbehorende Startdocument en bij de omvang van het budget voor de Verkenning:

- 1 - Te onderzoeken oplossingsrichtingen op hoofdlijnen
- 2 - Schuarpunt ruimtelijke koers, noodzaak bredere scope en inzet om deze beperkt te houden
- 3 - Toelichting omvang raming Verkenningfase à € 12 miljoen en belang van publieke bijdrage

1. Samenvatting: Te onderzoeken oplossingsrichtingen op hoofdlijnen

Met het Startdocument (zie bijlage) wordt richting gegeven aan het uitvoeren van de “Verkenning Ruimtegebrek Rotterdamse haven en Impuls Leefomgeving”. In de verkenning worden zowel voor het verwachte ruimtegebrek in de Rotterdamse Haven als voor de Impuls Leefomgeving oplossingsrichtingen onderzocht. De basis hiervoor ligt in de onderzoeken voor dit gebied die in het kader van NOVEX Rotterdamse haven en door het Rijk zijn gedaan in de periode 2023-2025. De komende verkenningsfase dient om nut, noodzaak en effecten van specifieke oplossingen en/of combinaties van oplossingen aan te tonen.

Er zijn in het Startdocument drie te onderzoeken oplossingsrichtingen voor het ruimtegebrek in de haven geïdentificeerd, die de bouwstenen vormen voor de te vormen oplossingsalternatieven:

- Het intensiveren en optimaliseren van het ruimtegebruik in de bestaande haven;
- Het benutten van het potentieel op bestaande bedrijventerreinen in de regio, het realiseren van een beperkte landwaartse uitbreiding van de Rotterdamse haven en het realiseren van een beperkte uitbreiding van de bestaande regionale bedrijventerreinen;
- Een zeewaartse uitbreiding van de Rotterdamse haven

De impuls leefomgeving geeft invulling aan de doelstelling om een krachtige metropoolregio en de balans met de leefomgeving te realiseren. Hierbij ligt de focus op de fysieke leefomgevingskwaliteit - binnen een raamwerk van brede welvaart - en daarbij twee te onderzoeken oplossingsrichtingen:

- Maatregelen gericht op landschap en recreatie;
- Maatregelen gericht op de woon- en leefomgeving.

2. Schuurpunt provinciale koers, noodzaak bredere scope en inzet om deze beperkt te houden

Het onderzoeken van een beperkte landwaartse uitbreiding van de Rotterdamse haven en een beperkte uitbreiding van de bestaande regionale bedrijventerreinen schuren met de ruimtelijke koers van Provincie Zuid-Holland. Deze uitbreiding van de aanvankelijke scope van het onderzoek kent twee aanleidingen:

- Juridische aanleiding: Er lijkt juridische noodzaak om een eventuele havenuitbreiding landwaarts of uitbreiding van bedrijventerreinen te onderzoeken als ‘redelijke alternatieven’ voor een mogelijke zeewaartse uitbreiding van de Rotterdamse haven.
- Inhoudelijke aanleiding: met het publiceren van de Ontwerp-Nota Ruimte kiest het Kabinet er nadrukkelijk voor om meer ruimte te zoeken voor de grote industriële clusters in Nederland, met name rondom de bestaande clusters.

Hoe gaan we als provincie om met dit schuurpunt?

- A. Actief uitdragen provinciaal standpunt: De provincie kan gedurende het komende proces actief uitdragen dat landwaartse uitbreiding van de Rotterdamse haven voor de provincie Zuid-Holland geen gewenste oplossingsrichting is. Voor het provinciaal grondgebied is met de ruimtelijke koers en in het omgevingsbeleid reeds een integrale afweging tussen ruimtevragers in Zuid-Holland gemaakt.
- B. Stapsgewijze besluitvorming - Met het onderzoeken van deze oplossingsrichtingen is nog geen keuze gemaakt om te kiezen voor of tegen een landwaartse uitbreiding, evenmin als voor of tegen een zeewaartse uitbreiding van de Rotterdamse haven. De eerstvolgende bestuurlijke stap is in 2026 vaststelling van de Ontwerp-Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) voor de plan-MER waarin de te onderzoeken - en op effecten te beoordelen - oplossingsrichtingen definitief worden vastgesteld. Het bevoegd gezag daarvoor zal overigens bij het Rijk liggen, waarbij de intentie is dat in NOVEX-verband daaraan voorafgaand tot overeenstemming wordt gekomen over de Ontwerp-NRD. De keuze tussen alternatieven volgt pas aan het eind van de komende verkenningsfase (zie ook figuur 1). Daarna volgt o.a. nog een planuitwerkingsfase (fase 2) met ruimte voor bestuurlijke keuzes.
- C. Reeds meegegeven inkadering en randvoorwaarden door de provincie - Als provincie hebben we in aanloop naar de besluitvorming over het Startdocument de scope van eventuele landwaartse uitbreiding of uitbreiding bedrijventerreinen reeds ingekaderd tot ‘beperkte’ uitbreiding (zie par. 5.2.2 in het Startdocument). Ook wordt in het Startdocument verwezen naar de ruimte die voor uitbreiding van bedrijventerreinen aanwezig is in het provinciale beleid (3-ha-kaart voor bedrijventerreinen). Daarnaast hebben we als provincie het onderzoek laten inkaderen door in het Startdocument te benadrukken dat volledig nieuwe bedrijventerreinen buiten de haven in de regio niet onderzocht zullen worden (zie par. 5.2.3 in het Startdocument).
- D. Ruimte houden om te reageren op de Ontwerp-Nota Ruimte - Op dit moment loopt de zienswijzeprocedure voor de Ontwerp-Nota Ruimte. Daarin kan – indien gewenst - aangegeven worden op welke punten de koers van het Rijk schuurt met die van de provincie. De Nota Ruimte zal overigens als omgevingsvisie zelfbindend zijn voor het Rijk, net zoals de provinciale omgevingsvisie dat is voor de provincie.
- E. Rijkskeuzes met Rijksinstrumentarium: Provincie dan niet aan zet - Indien het Rijk, als bevoegd gezag, aan het einde van de verkenningsfase voor oplossingen wil kiezen die botsen met het provinciaal beleid, zal het aan het Rijk zijn om dat met haar instrumentarium te

organiseren. Als provincie houden we daarmee afstand tot mogelijke oplossingen voor ruimtegebrek die niet stroken met de provinciale koers en omgevingsvisie.

3. Toelichting op omvang raming Verkenningfase à € 12 miljoen en belang van publieke bijdrage

Op basis van referentieprojecten en het oordeel van experts met ervaring bij eerdere grootschalige verkenningen, zoals in de projecten nieuwe Rotterdamse stadsbrug en Maasvlakte 2, zijn de kosten voor de Verkenningfase van twee jaar geraamd op € 10-12 miljoen. In DO NOVEX Rotterdamse haven is afgesproken de bovenkant van deze bandbreedte te hanteren. In de beginfase van de Verkenning zal een zelfstandige projectmanagementorganisatie ingericht worden om de verkenning uit te voeren, onder aansturing van de *governance* binnen Programma NOVEX Rotterdamse haven. De zelfstandige projectmanagementorganisatie wordt zoveel mogelijk ingevuld met mensen uit de eigen organisaties, maar kan waar nodig aangevuld worden vanuit een inzet die valt onder de € 12 miljoen. Het is nu te vroeg om te zeggen welke marktpartijen/contractpartners een rol zullen spelen in de uitvoering van de werkzaamheden.

De raming bestaat uit enkele grote kostenposten waarbinnen door de projectmanagementorganisatie specifieke taken en onderzoeksopdrachten worden uitgewerkt. Binnen de projectorganisatie is langs onderstaande hoofdlijnen een meer gedetailleerde raming opgesteld. Deze raming is gericht op werkzaamheden gedurende de hele looptijd van twee jaar. Het gaat daarbij met name om:

- Inrichten van o.a. de projectmanagementorganisatie, juridisch advies en procesbegeleiding. Daarbij ook het opstellen en uitvoeren van een plan van aanpak, participatieplan, omgevingsmanagement en actieve communicatie met belanghebbenden.
- Detaillering van de opgaven en de te onderzoeken oplossingen en alternatieven, waaronder onderzoeken naar ruimtevraag, ruimteaanbod, en uitwerking van oplossingsrichtingen voor zowel ruimtegebrek als de impuls leefomgeving. Ook technische detailuitwerking van een aantal oplossingsrichtingen en kwesties om de effectstudies te kunnen uitvoeren.
- Diverse werkzaamheden voor het opstellen van een Maatschappelijke Kosten-Batenanalyse. Ook daarvoor benodigde aanvullende onderzoeken en het uitwerken van de *business case* voor oplossingsrichtingen, met name ook voor de optie van een zeewaartse uitbreiding.
- Opstellen en in procedure brengen van een pakket met beslisinformatie, waaronder een integrale plan-MER (of OER), gerelateerde effectstudies en ander noodzakelijk onderzoek specifiek voor varianten voor zeewaartse uitbreiding.
- Vanwege de complexiteit van zowel de opgaven als van de Verkenning zelf wordt in de raming rekening gehouden met een stevige post 'onvoorzien'.

Alle initiatiefnemers van deze Verkenning (vier ministeries, Havenbedrijf Rotterdam N.V., provincie Zuid-Holland en gemeente Rotterdam) dragen bij aan het budget van maximaal € 12 miljoen volgens de verdeelsleutel onder 'financieel en fiscaal kader'. Zowel de dubbeldoelstelling als de opgave om ruimte te realiseren voor de transitie van de Rotterdamse haven is van groot publiek belang, nationaal én regionaal. In de NOVEX-samenwerking is sprake van een samenwerking van publieke en private (Havenbedrijf Rotterdam N.V.) partners. Een stevige bijdrage aan de verkenning door de publieke partners is belangrijk om de publieke belangen – zowel m.b.t. ruimtegebrek haven als met oog op brede welvaart - goed te borgen in de uitvoering van de verkenning. Provincie Zuid-Holland is

mede-bestuurlijk trekker van NOVEX Rotterdamse haven. Ook daarom is het logisch om als provincie een substantiële financiële bijdrage te doen.

Financieel en fiscaal kader

Totaalbedrag excl. BTW : € 2.000.000,00

Programma : Ambitie 4 – Een welvarend Zuid-Holland

Financiële risico's : Dit betreft het aandeel van de provincie Zuid-Holland; Het uitvoeren van de verkenning hangt mede af van de toegezegde inleg van de overige partners.

Beheersmaatregel: Hierover maken partijen afspraken in het BO MIRT (5 november 2025).

Daarnaast is het mogelijk dat er bij inrichting en doorontwikkeling van de projectorganisatie voor de verkenning personele capaciteit wordt gevraagd aan de provincie die hoger is dan de huidige beschikbare capaciteit voor NOVEX Rotterdamse Haven.

Beheersmaatregel: Dit kan eventueel gemitigeerd worden door herprioritering van activiteiten, uitbreiding van personele capaciteit aan de hand van capaciteitsplan 2026 en/of door deze (deels) te financieren uit het projectbudget van € 12 miljoen.

Nadere toelichting en voorgestelde verwerkingswijze via de P&C-cyclus

De kosten van de tweejarige verkenning (2026-2027) zijn geraamd op € 12 miljoen. In het BO MIRT (5 november 2025) wordt de afspraak gemaakt dat deze door de initiatiefnemers gezamenlijk worden gedekt volgens de verdeelsleutel 1/3 Rijk, 1/3 Regio (provincie Zuid-Holland en gemeente Rotterdam) en 1/3 Havenbedrijf Rotterdam. Voor de provincie Zuid-Holland gaat het dus om € 2 miljoen: € 1 miljoen in 2026 en € 1 miljoen in 2027. Deze lasten kunnen gedekt worden vanuit het budget voor Transitie Haven, Industrie en Maritiem in de bestaande begroting ambitie 4, beleidsprestatie 4.1.3. Transitie van het havenindustriële complex en ambitie 3 beleidsprestatie 3.1.4. Klimaatneutrale en circulaire industrie.

Naast deze directe kosten wordt ook rekening gehouden met € 150.000 per jaar als provinciale bijdrage aan de NOVEX-organisatie. Voor de periode 2026 en 2027 kan dit ook gedekt worden vanuit het budget voor Transitie Haven, Industrie en Maritiem in de bestaande begroting ambitie 4, beleidsprestatie 4.1.3. Transitie van het havenindustriële complex en ambitie 3 beleidsprestatie 3.1.4. Klimaatneutrale en circulaire industrie.

Door de bestaande middelen in 2026 en 2027 in te zetten kan het college in het BO MIRT instemmen met de start van fase 1, zonder voorbehoud van toekenning van budget door PS. Opgemerkt wordt dat de overige (reguliere) activiteiten die in 2026 en 2027 worden uitgevoerd mogelijk leiden tot een extra budgetbehoefte. Dat monitoren we via de reguliere P&C-cyclus en daar waar nodig zal dan een voorstel worden gedaan voor een aanvulling van de bestaande middelen ten laste van de algemene middelen. In het kader van realistisch ramen willen we echter niet op voorhand al eventuele extra middelen aanvragen, maar eerst de bestaande middelen volledig inzetten.

Na afronding van fase 1 (2026-2027) wordt naar verwachting gestart met fase 2 (2028-2029). Voor de start van fase 2 zal medio 2027 een nieuw besluit aan het college worden voorgelegd, inclusief de financiële consequenties voor die fase. Die financiële consequenties van fase 2 komen naar verwachting overeen met die van fase 1, dus in totaal € 2 miljoen aan directe kosten en € 300.000 als provinciale bijdrage aan de NOVEX-organisatie voor de periode 2028-2029. Voor de dekking van fase

2, waar dus nog een apart besluit voor volgt medio 2027, wordt via de investeringsagenda 2026-2030 (“de € 120 miljoen”) een voorstel ingebracht. Mocht dat niet worden toegekend, dan wordt via de reguliere P&C-cyclus (Kadernota 2027) hiervoor een voorstel ingebracht.

Juridisch kader

Met dit GS-besluit wordt aan GS gevraagd in te stemmen met de bijgevoegde tekst, zodat de gedeputeerde hierover, namens GS, kan besluiten op het BO MIRT van 5 november 2025.

In het NOVEX-gebied Rotterdamse haven werken Rijk, provincie Zuid-Holland, gemeente Rotterdam en het Havenbedrijf Rotterdam N.V. samen aan de toekomst van het Rotterdamse havengebied. Vanuit deze samenwerking starten deze initiatiefnemers deze verkenning. De resultaten van deze verkenning worden benut om in onderlinge samenhang het juiste instrumentarium van de Omgevingswet van elke initiatiefnemer c.q. bevoegd gezag in te zetten, zoals al vastgelegd in het Ontwikkelperspectief en wat de kern is van de samenwerking in de NOVEX-gebieden.

Gelet op de relevante nationale belangen is de projectprocedure op grond van de Omgevingswet, waarbij het Rijk optreedt als bevoegd gezag, het aangewezen instrument voor het uitvoeren van deze Verkenning. Dat neemt niet weg dat de invulling van de verkenning plaatsvindt in nauwe samenwerking met de overige initiatiefnemers binnen NOVEX Rotterdamse haven. In hoofdstuk 4 van het Startdocument wordt de projectprocedure onder de Omgevingswet verder uitgewerkt.

Voor de NOVEX-Verkenning “Ruimtegebrek Rotterdamse haven en Impuls Leefomgeving” worden voor het bestuurlijke proces de MIRT-spelregels gehanteerd. Tegelijkertijd vormt deze NOVEX-Verkenning “Ruimtegebrek Rotterdamse haven en Impuls Leefomgeving een procedure onder de Omgevingswet. Binnen het bestuurlijke proces wordt in het BO MIRT (2025) een startbeslissing genomen voor deze Verkenning volgens MIRT-spelregels. Zo wordt door het Rijk, als bevoegd gezag, met dit besluit tevens een startbeslissing voor de procedure onder de Omgevingswet genomen (zie figuur 1). De verkenningsfase (fase 1) zal worden afgesloten met besluitvorming door het Rijk en de overige partners over de voorkeursoplossingen, respectievelijk in een Voorkeursbeslissing (VKB) en een Voorkeursalternatief (VKA). Op basis van de inhoud van het VKB en VKA wordt bepaald welke instrumenten onder de Omgevingswet worden ingezet in fase 2 van dit proces.

2 Voorafgaande besluitvorming

De startbeslissing is voorbereid op basis van de volgende serie eerdere besluiten:

- In december 2023 is in het Bestuurlijk overleg NOVEX Rotterdamse haven het ontwikkelperspectief voor het NOVEX-gebied Rotterdamse Haven vastgesteld door de samenwerkende partijen waaronder provincie Zuid-Holland.
- Op 26 maart 2025 is in het Bestuurlijk overleg NOVEX-Rotterdamse haven de Uitvoeringsagenda 1.0 vastgesteld. De kern van de Uitvoeringsagenda zijn de sleutelafspraken.
- Een van de sleutelafspraken gaat over de startbeslissing “verkenning ruimtegebrek haven & impuls leefomgeving”. Gericht om een startbesluit te nemen in het BO MIRT.

- Op het BO Leefomgeving (BOL) van 2 juni 2025 zijn procesafspraken gemaakt om voor het BO MIRT van november 2025 een startbeslissing voor te bereiden.

3 Proces

Met dit GS-besluit wordt voorafgaand aan het BO MIRT (5 november) aan uw college op 28 oktober akkoord gevraagd op het Startdocument – en daarmee de scope, de aanpak op hoofdlijnen en de financiële consequentie – van de Verkenning “Ruimtegebrek Rotterdamse haven en Impuls Leefomgeving”. Parallele besluitvorming bij de NOVEX-partners heeft inmiddels plaatsgevonden. Het is de bedoeling dat vervolgens in het BO MIRT op 5 november 2025 de startbeslissing voor de verkenning wordt genomen.

Daaropvolgend is het streven om in Q1 2026 door het bevoegd gezag (het Rijk) de juridisch verplichte kennisgeving en een ontwerp-Notitie Reikwijdte en Detailniveau te laten publiceren. Voor de verkenning worden de MIRT-spelregels gehanteerd om de aanpak te structureren. De verkenning wordt formeel geen MIRT-verkenning, maar een procedure onder de Omgevingswet. De *governance* van de verkenning wordt ondergebracht onder de *governance* van NOVEX Rotterdamse haven. Daarbinnen wordt een projectorganisatie ingericht om de verkenning uit te voeren.

4 Participatie en rolneming

De provincie Zuid-Holland is samen met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat bestuurlijk trekker van het Programma NOVEX Rotterdamse haven waarbinnen deze verkenning zal worden uitgevoerd. Het Rijk is bevoegd gezag voor het starten van de procedure van de ruimtelijke verkenning onder de omgevingswet. De provincie is samen met de andere NOVEX-partners mede-initiatiefnemer.

De hoofdlijnen van de startbeslissing zijn besproken in het Breed Bestuurlijk Overleg (BBO) NOVEX Rotterdamse haven op 7 oktober 2025. Deze partijen zijn ambtelijk en bestuurlijk ook betrokken in het voorproces, en zullen ook in het vervolg betrokken worden. Binnen het Breed Bestuurlijk Overleg nemen o.a. omliggende gemeenten, Deltalinqs, natuur- en milieuorganisaties, veiligheidsregio en waterschap deel. Deze partijen zijn ambtelijk en bestuurlijk ook betrokken in het voorproces, en zullen ook in het vervolg betrokken worden.

In de startnotitie is op hoofdlijnen het participatieproces geduid. Dit proces zal worden uitgewerkt in de periode tot en met Q1 2026.

5 Communicatiestrategie

Communicatie over de startbeslissing vindt plaats door het Rijk aan de Tweede Kamer middels een brief of brieven over het BO MIRT van 5 november aanstaande. Er zal een nieuwsbericht door Provincie Zuid-Holland en partners worden gemaakt. Naar verwachting worden nieuwsberichten van de verschillende NOVEX-partners gelijktijdig gepubliceerd, aansluitend op werkbezoek van een viertal bewindslieden aan de Rotterdamse haven op 10 november 2025. Woordvoeringslijnen over o.a. zeewaartse uitbreiding worden binnen NOVEX afgestemd. Partners in het Breed Bestuurlijk Overleg (BBO) NOVEX Rotterdamse haven worden direct geïnformeerd over de beslissing en hun betrokkenheid in de vervolgstappen.